

Stanowisko XV Walnego Zgromadzenia Wielkopolskiej Izby Rolniczej
V kadencji z dnia 10 grudnia 2018 r.
w sprawie nakładania kar za nieprzestrzeganie wymogów dyrektywy azotanowej

"Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu" wszedł w życie 27 lipca br. Wielkopolska Izba Rolnicza kilkakrotnie zwracała uwagę na niekorzystne dla rolników zapisy tego programu oraz zwracała się z prośbą o złagodzenie niektórych z nich. Niestety zasygnalizowane problemy nie zostały rozwiązane, a z upływem czasu pojawiły się kolejne.

Wprowadzenie skróconych terminów stosowania nawozów mineralnych oraz płynnych oznacza nie tylko problemy z przyspieszeniem wykonania prac polowych. W tym roku dochodzi także kwestia braku wiedzy rolników. Mimo starań izb rolniczych, informacje nt. terminów stosowania nawozów oraz innych wymogów programu azotanowego nie dotarły do wszystkich producentów rolnych. W spotkaniach informacyjnych organizowanych przez Wielkopolską Izbę Rolniczą w tej tematyce wzięło udział ponad tysiąc rolników, jednakże ze względu na brak wytycznych oraz szczegółowych instrukcji przekazanych instytucjom odpowiedzialnym za nadzór nad programem azotanowym, niektóre informacje były przekazane połowicznie. Najlepszymi miesiącami na organizację szkoleń dla rolników są miesiące zimowe, dlatego szereg szkoleń w zakresie ograniczania zanieczyszczeń wód azotanami rozpocznie się dopiero po nowym roku. Należy podkreślić, że wtedy także większość doradców będzie szkolona w sprawie opracowywania planów nawożenia oraz prowadzenia odpowiedniej dokumentacji w gospodarstwie. Fundacja na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa planuje rozpoczęcie kampanii szkoleniowej dla doradców i rolników na początku 2019 r., a zakończenie w połowie 2020 r. Natomiast Wielkopolska Izba Rolnicza w pierwszym kwartale przyszłego roku planuje przeprowadzać cykl spotkań pn. "Wielkopolskie Fora Rolnicze". O udział w nich Izba prosi także instytucje zaangażowane w nadzór nad wdrażaniem wytycznych do programu azotanowego.

Proces przekazywania wiedzy rolnikom wymaga odpowiedniego zaplecza doradczego oraz czasu. Tym bardziej zadziwiającym jest fakt, że już obecnie za nieprzestrzeganie wytycznych dyrektywy azotanowej rolnik może zostać ukarany sankcją podczas kontroli wzajemnej zgodności przeprowadzanej przez ARiMR. W przypadku kontroli na miejscu rolnik korzystający z płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz PROW, ma obowiązek spełniać wymogi prawa unijnego. Jeśli kontrola ARiMR wykaże nieprawidłowości, rolnik (w zależności od wagi naruszeń) jest narażony na utratę 3 proc. całkowitej kwoty płatności, w wyjątkowych przypadkach wyniesie to 1 proc. lub zostanie ona podwyższona do 5 proc. Kontroli takiej podlega rocznie 1 proc. rolników, którzy nie wstąpili do systemu dla małych gospodarstw, czyli ponad 7 tys. producentów rolnych. W tym roku wśród osób kontrolowanych znalazło się prawie 4.800 producentów zwierząt. Poza tym dochodzą także kontrole przeprowadzane przez Inspektoraty Ochrony Środowiska.

Wielkopolska Izba Rolnicza stoi na stanowisku, iż nowe wymogi dyrektywy azotanowej stanowią znaczące zmiany, dlatego nakładanie surowych kar za ich nieprzestrzeganie powinno zostać wstrzymane. Dodatkowym argumentem przemawiającym za tymczasowym zaprzestaniem wyciągania konsekwencji wobec rolników jest fakt, że interpretacje zapisów dyrektywy azotanowej są niejednoznacznie interpretowane przez organy, które tworzyły program oraz te, które przeprowadzają kontrolę w terenie.

Chodzi o zapis odnoszący się do szczególnych terminów stosowania nawozów w przypadku wystąpienia niekorzystnych zjawisk pogodowych. W tym roku ze względu na suszę, znaczna część rolników nie mogła zastosować nawozów naturalnych stałych na gruntach ornych w wyznaczonym terminie (w przypadku Wielkopolski do 31 października), gdyż zbyt sucha gleba uniemożliwiła jego przyoranie. Polepszone warunki na wykonanie tego zabiegu pojawiły się z początkiem listopada, kiedy obowiązywał już zakaz. Autorzy programu azotanowego przewidując występujące coraz częściej w naszym kraju anomalie pogodowe uwzględnili w szczególnych przypadkach zapis mówiący o możliwości stosowania nawozów stałych do końca listopada, o czym niejednokrotnie wspominał Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Jednakże rolnicy, którzy zasięgaliby wiedzy w biurach instytucji kontrolujących otrzymywali informacje sprzeczne.

Kolejną kwestią jest skomplikowana i czasochłonna procedura wypełniania wymaganych dokumentów związanych z wymogami dyrektywy azotanowej. Rolnicy zobowiązani są do m.in. wyliczenia obrotu stada zwierząt, obliczeń wymaganych powierzchni magazynów na nawozowy stały oraz opracowania planu nawożenia azotem lub wyliczeń maksymalnych dawek azotu. W dobie zaawansowanej cyfryzacji powyższe wyliczenia mogą zostać znacznie ułatwione dzięki programom i aplikacjom do wyliczeń. Samorząd rolniczy postuluje zatem o wdrożenie modyfikacji do systemu ARiMR umożliwiających wykonanie niezbędnych obliczeń, które będą dostępne online dla każdego rolnika. Wprowadzenie jednego systemu obliczeń spowoduje eliminację błędów podczas żmudnych kalkulacji ręcznych oraz ujednotoczy sposób niezbędnych wyliczeń.